

Coixí

1 m. [ED] [LC] Sac de tela o d'un altre material, rectangular, rodó, etc., cosit per tots costats, ple de llana, ploma, crin o altra matèria filamentosa i elàstica, per a recolzar-hi el cap, repenjar-hi l'esquena, els braços, posar sota els peus, etc.

LAIA VALLESPI I MONTAGUT

NIUB · 20060972

TREBALL FINAL DE GRAU

TUTORA · MATILDE GRAU

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

FACULTAT DE BELLES ARTS

GRAU EN BELLES ARTS

DEPARTAMENT D'ARTS VISUALS Y DISENY

©2022-2023

RESUM. /

Partint d'un tronc triat, vaig anar traient material fins a sentir que era còmode. M'hi vaig recolzar una estona i no vaig fer res més.

En la societat del subjecte autoconstruït, la hiperactivitat nerviosa i l'autoexplotació, retirar-se en un racó a no fer res és un acte de sabotatge.

Repeteixo l'acció amb la fusta convertint-la en una exposició de coixins. I, dins la defensa d'un treball d'investigació artística d'escultura, desenvolupo un recorregut, travessat pel meu malestar, des de la queixa donada per la fatiga fins a la retirada al racó de pensar.

NO-FER, PRODUCTIVITAT, FATIGA, RACÓ, CAU

RESUMEN. /

Partiendo de un tronco elegido, fui sacando material hasta sentir que era cómodo. Me apoyé un rato y no hice nada más.

En la sociedad del sujeto autoconstruido, la hiperactividad nerviosa y la autoexplotación, retirarse en un rincón a no hacer nada es un acto de sabotaje.

Repito la acción con la madera convirtiéndola en una exposición de almohadas. Y, dentro de la defensa de un trabajo de investigación artístico de escultura, desarrollo un recorrido, atravesado por mi malestar, desde la queja dada por la fatiga hasta la retirada al rincón de pensar.

NO-HACER, PRODUCTIVIDAD, FATIGA,
RINCÓN, MADRIGUERA

ABSTRACT. /

Starting from a chosen log, I pulled material until I felt it was comfortable. I leaned on it for a while and did nothing more.

In the society of the self-built subject, nervous hyperactivity and self-exploitation, withdrawing into a corner to do nothing is an act of sabotage.

I repeat the action with the wood by turning it into an exhibition of pillows. And, within the defense of an artistic research work of sculpture, I develop a path, crossed by my discomfort, from the complaint given by the fatigue to the retreat to the thinking corner.

NOT-DOING, PRODUCTIVITY, FATIGUE,
CORNER, BURROW

INDEX

<hr/> 01./	INTRODUCCIÓ	P.08
02./	PENSAMENT COM A OBRA O ANTECEDENTS	P.10
<hr/> 03./	MALESTAR PER QUÈ ENS QUEIXEM?	P.14
<hr/> 04./	EL RACÓ REACCIÓ AL MALESTAR O COM NO FER RES EL VALOR DE NO FER RES EL RACÒ DE PENSAR	P.21
<hr/> 05./	EL CAU EL VALOR DE SITUAR EL COS COM UN ESPAI EN-SÍ. L'ESPAI PROPI, LES PECES	P.34
<hr/> 06./	COM I PERQUÈ HE ACABAT ENTREGANT AQUEST TREBALL	P.40
<hr/> 07./	BIBLIOGRAFÍA	P.42

INTRODUCCIÓ ./

Em resulta impossible fer aquest treball sense passar-ho malament. I no es tracta de mandra ni poques ganes de treball o inclús de falta de motivació, no és el cas. Els temes que m'ocupen en aquest treball m'interessen profundament, de fet, em resulta inevitable acabar dedicant el meu Treball de Final de Grau a aquests. Tot i així, soc incapaç d'avançar dues línies sense que m'envaeixi una angoixa profunda acompanyada d'una etzibada de son. No vull fer això, no vull donar explicacions a un tribunal, no vull narrar el que penso de manera **unidireccional** distribuïnt veritats; no vull justificar tot allò que dic i penso de manera que sembli que no te cap error on caure; no vull escriure, no vull exposar el que penso, no vull raonar, no vull demostrar res.

Vull **aprendre, xerrar**, compartir, equivocar-me, habitar, construir, vull descansar.

Però aquí soc, intentant no deixar de fer tot el que vull fer, mentre el que no vull fer m'ocupa les estones.

De fet, vull **descansar** fent les peces, que he de defensar davant de vosaltres, i en elles. Descansar fent, és on s'estableix la paradoxa del que en les següents pàgines intentaré explicar.

He considerat més un gest creatiu totes les converses compartides que qualsevol excusa o andròmina que hagi entregat. No obstant, en aquest últim assalt em quedo al racó "el único resguardo permitido entre los cruentos asaltos entre boxeadores"¹, i el converteixo en un lloc segur, un cau. Treballo i exposo d'una manera que no s'esperaria després del meu recorregut.

A risc de sonar contradictori, no faig més que ser un clar exemple d'allò que busco exposar: un **ésser fatigat intentant no ser-ho**. I el més hilarant de tot plegat és que he triat fer-ho. I porto triant-ho al llarg de la meva carrera.

«El hecho de que la «nada» que propongo lo sea solo desde el punto de vista de la productividad capitalista explica la ironía de que un libro titulado «Cómo no hacer nada» sea, en ciertos aspectos, un plan de acción.»²

¹Molina, Santiago. *Ensoñaciones del rincón contemporáneo*. Rita_, 2022. Núm 18, p. 282

²Odell, Jenny. *Cómo no hacer nada. Resistirse a la economía de la atención*. la ed. Barcelona: Planeta S.A., 2021. p.14

PENSAMENT COM A OBRA O ANTECEDENTS ./

Durant sis anys de carrera, he eludit materialitzar per una manca de necessitat de generar obra. Xerrar sobre idees i pensar-les és suficient per sentir satisfacció. La major part de la meua producció dins la carrera és dins la feina de les companyes.

Pepín Bello, hombre que sólo es conocido en España y que es un gran escritor sin haber escrito nunca nada; fue inspirador de la generación del 27 y amigo de Dalí, Buñuel y García Lorca, a quien regaló muchas ideas artísticas.³

Per aquest motiu, en retrospectiva, resulta inclús estrany el que acabo oferint en aquesta última instància del meu primer recorregut universitari.

Podria afirmar que són les contradiccions les que m'han bloquejat, però penso justament el contrari: cal abraçar-les.

Com anomena Vila-Matas dins del pròleg que escriu per a "Artistas sin obra", de Jean-Jyve, cita aquests versos de Walt Whitman i els posa en paral·lel amb el gat de Schrödinger.

«¿Me contradigo? / Muy bien, me contradigo. / (Soy amplio, contengo multitudes).»⁴

No es tracta només d'acceptació sinó d'entendre que hi són i prenen sentit que hi siguin. En tot cas, potser aquesta negació a fer, té més a veure amb el que diu més endavant de Felichen Worboeuf.

"en suma fue por ambición intelectual excesiva e inhumana, y no por falta genio, por lo que Felichen Worboeuf se autoimpuso la no producción"

No sé si es tracta exactament el mateix, però sovint penso en allò que vull dir i fer com una cosa tan canviant i oberta que no puc tancar-la o fixar-la enlloc. És per això que he entregat en repetides ocasions un enllaç a un hotglue; un creador de pàgines web de programari lliure, que m'ha permès fer deriva de tots els processos creatius pels quals he passat fins ara.

³Vila-Matas, Enrique. Prólogo. Jouannais, Jean-Yves. *Artistas sin obra << I would prefer not to >>*. Barcelona: El acantilado, 2014. p. 15

⁴Whitman, Walt. *Hojas de hierba*. Madrid: Alianza editorial, 2012.

⁵Vila-Matas, Enrique. Prólogo. Jouannais, Jean-Yves. *Artistas sin obra << I would prefer not to >>*. Barcelona: El acantilado, 2014.

ESIA ENIRREGA ES UNA EXCUSA
ESIA ENIRREGA ES UNA EXCUSA

Amb aquest projecte obro diàleg. Mostro el diàleg amb mi mateixa, poso en diàleg diferents elements i conclusions externes i a més dono pas obert a la reflexió per part de les espectadores amb una pàgina oberta a l'edició. És un gest de compartir per eludir la resposta tancada i finita. Fent deriva convido a fer deriva. Reclamo el pensament com a fet creatiu en ell mateix. I reclamo la construcció col·lectiva d'aquest.

https://sqmvm.hotglue.me/?senseobra_aquestaentregaesunaexcusa 1 aclariment: Al presentar un eina com a obra els límits entre aquetes dues queden diluïts es per això que utilitzo els dos mètodes de citació.

Davant l'obligació a fer genero un re-
buig que em bloqueja. És per això que
he reivindicat l'abocador com a eina
d'aprenentatge i com a obra.

L'anomeno abocador donat que no que-
da estructurat de manera lineal sinó a
mode d'Atlas.

El Atlas propone una cartografía abierta, regida por criterios propios, de límites semánticos difusos (a menudo rayando en obsesiones personales), siempre abiertos, a sucesivas ampliaciones de campo o contenidos. (...) No se lee un Atlas de manera secuencial, como un tratado o una novela; ni siquiera se lee desde una búsqueda sistémica, como se haría en un catálogo. La lectura del Atlas Mnemosyne es abierta, adireccional, indeterminada: cada información, cada imagen, nos lleva a otras nuevas, a menudo de naturaleza muy diferente, y en cuyas correspondencias, lejos de basarse en analogías conceptuales o jerarquías semánticas, yacen a menudo profundas relaciones subconscientes, espontáneas, difíciles de determinar a priori. La lectura de un Atlas constituye una auténtica deriva situacionista.⁷

L'atlas Mnemosyne funciona, per tant, com una conversa, allò on vull reclamar el fet creatiu. Comprendent la construcció del nostre pensament: múltiple, interconnectat, complex, anacrònic, androcràtic,... I tot i que en tota transcripció hi ha una pèrdua, aquesta és la manera més propera i fidel de transmetre allò que vull dir. De la mateixa manera que no pren sentit exposar-lo de manera individual. No s'entén l'escriptura sense fer palesa la comprensió de la construcció col·lectiva del subjecte i com aquest és contenidor de múltiples realitats. Fer entrar i prendre consciència d'aquestes multiplicitats és el que dona cabuda als diferents tipus de reflexions i continguts del que exposo. Veient com queda travessada per contradiccions, exploracions, referències, sentiments, pensaments aïllats, etc. Per consegüent aquesta eina ens permet quelcom essencial, situar el subjecte - situar el cos- afegir la seva consciència. Amb un com d'ull es pot veure entremig de la informació com estava mentre escrivia o pensaments derivats i algun cop aparentment inconnexes.

Alhora que manifestava no tenir obra, acabava per presentar aquest web. Llavors, pot ser tant contradictori com coherent, que com a peça final de la carrera materialitzi aquestes idees en una sèrie de coixins de fusta, que sí podran ser concebuts a primer cop d'ull com a obra, tot i que aquestes també contenen l'ambigüitat entre ser obra o no ser-ho; moble o escultura.

---

⁷ Tartás Ruiz, C., & Guridi García, R. Cartografías de la memoria. Aby Warburg y el Atlas Mnemosyne. EGA Expresión Gráfica Arquitectónica, 18(21), 2013 p. 229-230

N o v u l l f e r r m é s

- No vull fer res més que aprendre.
- No vull fer res més que entrar en conversa.
- No vull fer res més que despendre.
- No vull fer res més que no fer.
- No vull fer res més que no arribar mai a cap conclusió.
- No vull fer res més que no parar de créixer.
- No vull fer res més que anar prenent decisions i trobar-me.
- No vull fer res més que compartir.
- No vull fer res més...

també perquè no
crec que ho
sapiga fer...

qui
determina
que és el
saber?

No vull fer res més que desmentir el
que acabo d'escriure.

L A L E Y D E L

M Í N I M O

E S F R U E R Z O . . . (?)

No v u l l f e r r e s m é s q u e p e n s a r

No e m s u r t r e s m é s q u e p e n s a r

em	pregunto	si	pensar	es	fer	alguna	cosa...
	el	pensament	es	quelcom	existent?		
	el	pensament	pot	ser	obra?		

mismas en lt

D'un temps en endavant vaig defensant sense (gaire) por
que el meu llenguatge creatiu principal és el pensar. I que
en tot cas, si té alguna traducció a un altre llenguatge
aquest és la conversa. Pensar en conversa.

Mai des de la divulgació
com a producte final
aquests processos i es

⁸ sqmvm.hotglue.me/?senseobra_aquestaentregaesunaexcusa

MALESTAR ./

Un cop fa temps, una companya de la facultat, O., davant de la meua frustració per no voler fer res, em va dir: dona-li validesa a la teua insatisfacció que és de per se un projecte.

I és potser el que he estat intentant resoldre.

De la mateixa manera que ho he fet aquesta vegada, durant el transcurs de la carrera, només he aconseguit arrencar algunes idees i materialitzar-les quan he manifestat el meu malestar, quan no l'he amagat. I tot i així, no puc evitar sentir en una petita (de vegades gran) part de mi que l'únic que faig és queixar-me de més per alliberar-me de les meves responsabilitats i deures. Però, de la mateixa manera, no puc evitar pensar per què això hauria de ser quelcom dolent. On m'agafo llavors? Em desagrada tota aquesta situació, però no gens menys, agraeixo ser d'aquest costat. Soc conscient que no estic plantejant cap paradoxa nova, sinó la clàssica queixa davant de la responsabilitat que comporta el coneixement. És similar a l'infant que no vol créixer i prefereix mantenir-se ignorant, o al gat que va morir per la seva curiositat però, *la satisfacción lo trajo de vuelta.*⁹

Sé que tot plegat sona complex i dolorós, de tant en tant ho és, però no en faig una lectura negativa d'aquest malestar. És aquest el que em manté disconforme i en constant canvi. Només vull trobar una manera d'establir unes bases en les que sentir certa estabilitat; com les barres de ferro dels trens que eviten en bona part la caiguda mentre la resta del cos, desequilibrat, trontolla amb el vagó.

Buscaré però un lloc des d'on transformar la incomoditat, la frustració i l'enuig de la queixa en una resposta constructiva. Conquerir el malestar des de la tendresa de saber-nos i escoltar-nos. Per això és important per mi començar abandonant l'objectivitat acadèmica i entendre que tots escrivim i pensem amb tot el que ens travessa. Situar el meu malestar és també situar-me a mi, situar el meu pensament (situar la meua empremta al coixí)

Si més no primer caldrà analitzar i assenyalar les dinàmiques de l'entorn en què ens trobem incertes. Si parlem de situar el cos no ho podem fer des d'una utopia sinó llegint la realitat en la qual ja ens trobem i entent-la. Només havent fet això pot ser que descobrim alguna de les seves esquerdes, aproximant-nos a alguna d'aquestes respostes.

---

⁹ King, Stephen. *El resplandor*. 4ªed. DEBOLSILLO, 2013. p. 274

per què ens queixem?./

Les nostres vides estan preestablertes per un sistema que necessita que en traiguem profit. Però alhora ho fa amb l'exigència que siguem completament originals i innovadors com si realment gaudíssim d'aquesta llibertat o fos possible ser totalment únic.

TREBALL

Som hereus del subjecte industrial, aquell que va ser tret dels camps i els pobles per apilar-lo en colònies on s'aïllava les seves vides. Tenien escola, església, metge, bar, pis i feina encapsulats en un mateix recinte, la força de treball era la seva plusvàlua. Podríem dir que avui en dia nosaltres mateixes som aquest recinte, ja no vivim al mateix carrer que la fàbrica, ara nosaltres som la fàbrica. Avui en dia la plusvàlua es concentra en l'autoproducció de subjectivitat, l'autoexploració i la hiperactivitat nerviosa.¹⁰

¹⁰ Peran, Martí. Indisposición General. Ensayo sobre la fatiga. Gipuzkoa: Argitaletxe Hiru, S.L., 2016. p.11

¹¹ Espai en Blanc. Fanzine. Materiales para la subversión de la vida. [en línea] 2011. p.8

¹² Peran, Martí. Indisposición General. Ensayo sobre la fatiga. Gipuzkoa: Argitaletxe Hiru, S.L., 2016. p.47

« [...]esta autonomía del sujeto flexible se ha ofrecido como una oportunidad para que las viejas clases trabajadoras se conviertan en pequeños inversores responsables de sí mismos »¹¹

« Cada individuo es un empresario de sí mismo, siendo él su propio capital. La VIDA se convierte en el verdadero mercado. »

Ens trobem constantment obligats a fer coses noves i ascendir sobre les nostres metes que alhora han d'estar en constant renovació. Semblaria que perseguim objectius, una sortida, però en realitat romanem « en una perpetua condició de entrada »¹²

« Las situaciones se multiplican y se acumulan y, sin embargo, la experiencia ya no nos sujeta. »¹⁴

Estem aïllats. Ens volen aïllats.

SUBJECTE

Vivim en una societat que cada volta s'apropa més a segregar-nos com individus totalment independents. Només d'aquesta manera podem ser mesurats per l'era de les xifres i els diners, on cadascú de nosaltres haurà de ser responsable de les seves pròpies fites i capacitats. *Ya no hay una vida sino que vivimos para producirla.*¹³ La vida és una competició per la visibilitat i l'èxit, i nosaltres som els únics responsables del nostre fracàs. Si t'atures has perdut avantatge. Si no ho exposes no ho has fet. Cadascú ha de dir la seva i com més diguis potser tindràs més possibilitats. La col·lectivitat ja no existeix, si hi ha col·laboració és perquè ambdós treuen benefici per la seva part. Les quantitats determinen el teu valor: likes, seguidors, carreres, pretendents, publicitat, amistats, fotografies, roba... Com més consumeixis més productes podran consumir de tu.

I no ens podem queixar a ningú perquè com explica Martí Peran som responsables de sostenir el model polític, donat que aquest es basa en les decisions personals respecte a la realitat. Això no només ofereix una falsa sensació de llibertat sinó també ens atorga la culpa del qui és incapaç de posicionar-se. Som responsables de construir una moral que ja ve determinada d'abans. És com qui creu que decideix el seu estil a l'anar a comprar a la botiga de roba de la cadena de torn, quan en realitat el que fas és triar en vers a unes opcions que venen donades. I així i tot no tenim on queixar-nos perquè el nostre consum és tècnicament el que determina aquestes tendències. Tornant al que ens ocupa, la queixa ja no té lloc, perquè queda transformada en la culpa del fracàs. Per exemple: la culpa no la té un sistema que ens educa en el masclisme i premia la demostració de poder sobre la dona, sinó que la té la dona per haver triat tornar a casa de nit, borratxa i amb faldilla curta.

¹³ Peran, Martí. *Indisposición General. Ensayo sobre la fatiga*. Gipuzkoa: Argitaletxe Hiru, S.L., 2016. p. 30

¹⁴ Peran, Martí. *Indisposición General. Ensayo sobre la fatiga*. Gipuzkoa: Argitaletxe Hiru, S.L., 2016. p. 23

Com tot es basa en l'individu només podem assenyalar l'individu, oblidant la possibilitat de reconstruir la moral col·lectiva i sortir de la pròpia dinàmica.

« La vida misma se ha convertido en el trabajo de gestionarla (...) emanciparse de si mismo se antoja un imposible. »¹⁵

nant al que ens ocupa, la queixa ja no té lloc, perquè queda transformada en la culpa del fracàs. Per exemple: la culpa no la té un sistema que ens educa en el masclisme i premia la demostració de poder sobre la dona, sinó que la té la dona per haver triat tornar a casa de nit, borratxa i amb faldilla curta.

Com tot es basa en l'individu només podem assenyalar l'individu, oblidant la possibilitat de reconstruir la moral col·lectiva i sortir de la pròpia dinàmica.

El M. en una tutoria tot just m'explicava com ara davant d'un conflicte sempre ens veiem obligats a autoresponsabilitzarnos en comptes de fer-ho col·lectivament. Avui en dia, tot i les campanyes que es fan, quan un infant rep bullying, o no ho diu per por i desconfiança dels qui estan per sobre seu, o per culpabilitat. En M. quan era jove i algú es passava amb una altra persona entre totes li paraven els peus. El grup sencer se'n responsabilitzava.

« El espacio del otro ya no conserva ninguna promesa de aprendizaje, sino que aparece como el campo de batalla donde lidiar por una visibilidad en disputa. (...) implica una renovación constante de los interlocutores pero nunca se articula con ellos ninguna idea de comunidad »¹⁶

¹⁵ Peran, Martí. Indisposición General. Ensayo sobre la fatiga. Gipuzkoa: Argitaletxe Hiru, S.L., 2016. p. 25

¹⁶ Peran, Martí. Indisposición General. Ensayo sobre la fatiga. Gipuzkoa: Argitaletxe Hiru, S.L., 2016. p. 43

RITME DE VIDA I FATIGA

*« Una inquietud constante nos desordena. (...) todo acontece de un modo demasiado frágil y superficial. »*¹⁶

El frenetisme que comporta l'autoproducció del subjecte exclou la vida. És a dir, no només queda convertida en mercat sinó que pràcticament deixem de viure-la. Tot passa tan de pressa que no ho podem atrapar; acabo de llegir que un tren ha descarrilat provocant tres morts mentre espero que es posi verd el semàfor; mentre creu-ho, la meva amiga anuncia que ha aconseguit a feina que volia i quan anava a felicitar-la m'amputa una persona que corria darrere d'un infant; hauria de comprar lleties i pastilles per l'anèmia, era aquest carrer pel qual haig d'anar?; em creuo al meu cosí i m'emocio perquè feia dies que no ens veiem però a mitja abraçada em truquen: debería usted canviar de tarifa de telefono; tinc pressa, he de marxar: ja ens veurem; abans d'arribar al cine, recordo que necessito unes fustes per la universitat, miro preus;

faig tard; algú pel grup de classe pregunta quan és l'examen ara no puc contestar, no tinc temps; miro l'hora, faig tard; en una altra publicació un gat toca el piano; em toca el sol a la cara, fa bon dia; arribo al cinema; m'he perdut mitja pel·lícula.

*Ya en 1877, Robert Loui Stevenson describía el ajeteo como un « síntoma de una vitalidad deficiente » y observaba « a unas personas vivas-muertas, estereotipadas, que apenas son conscientes de vivir salvo en el ejercicio de alguna ocupación convencional »*¹⁷

A aquest canvi constant d'activitat del qual Jenny Odell a Como no hacer Nada.

¹⁶ Peran, Martí. Indisposición General. Ensayo sobre la fatiga. Gipuzkoa: Argitaletxe Hiru, S.L., 2016. p. 23

¹⁷ Odell, Jenny. Cómo no hacer nada. Resistirse a la economía de la atención. la ed. Barcelona: Planeta S.A., 2021. p.11

Avui mentre dinava xerrava amb en T. sobre aquest treball. M'explicava com va començar a anar a córrer per la muntanya. Les primeres vegades veia passar el paisatge veloç pel seu voltant, fins que va haver caigut en un parell d'ocasions amb una arrel que li feia la traveta. Llavors es va veure obligat a dirigir la mirada als peus per evitar fer-se mal. Un dia, pensant, se'n va adornar que si aquestes eren les vistes que obtenia de les seves sortides al bosc tant era el bosc com l'asfalt i és per això que va deixar de córrer. Ara, passeja cada dia més lent i contempla tots els detalls que el camí li ofereix. No només els que ja hi eren i per les presses i la por de prendre mal no veia, sinó també els que apareixen de manera diferent amb el canvi del seu transitar, com molts animalons que ja no s'espanten amb el seu pas i amb els qui ara pot compartir espai.

Aquest fet es pot traslladar a tantes altres situacions del nostre dia a dia. El passeig no genera beneficis, els interessa mentir-nos distrets fins al punt que

no tinguem temps de pensar en allò que ens disgusta per gaire estona i encara menys pensar en com es podria canviar. Com l'estratègia dels homes grisos de Momo de Michael Ende: *Lo más importante era que nadie prestará atención a sus actividades.*¹⁸

Aquesta manera de mantenir-nos ocupats en tot moment ja ve sigui treballant o ja bé sigui consumint (que alhora és treball) crea, com explica M.Peran, *Este círculo vicioso tensionado entre la sobrecundancia y la falta de estímulos, actúa como una carga repetida que acaba por disminuir la capacidad de resistencia.*¹⁹ Ja no podem mirar ni llegir res que tingui una duració de més de 6 segons, la multipantalla i la multitasca és una manera de fer no només integrada sinó necessària en el nostre dia a dia. No hi ha espai per l'avorriment, no hi ha espai per no fer res, no hi ha espai per ritmes lents ni contemplacions. No hi ha temps.

I arribats a aquest punt el cansament em sobrepassa per xerrar de la fatiga, i no suportó la idea de queixar-me més. Em trobo en aquest moment no podent assimilar tota la informació que intento compartir amb vosaltres per falta de temps, tot i així, insisteixo en fer-ho perquè és el que hauria de fer. "Només

¹⁸ Ende, Michael. Momo. 4ª ed. Barcelona: Penguin Random House Grupo Editorial, S.A.U., 2016. p.40

¹⁹ Peran, Martí. Indisposición General. Ensayo sobre la fatiga. Gipuzkoa: Argitaletxe Hiru, S.L., 2016. p. 48

et queda aquest any no val la pena no entregar-ho ara”, “ No Laia, ho entregues si o si, no diguis tonteries”, o “ja descansaràs després una estona, ara acaba-ho”, són frases que m’he topat. Ningú de primeres ha arribat realment a preguntar-me comestic i s’ha aturat a escoltar que és el que en penso.

« La fatiga no es tolerada porque no es admisible romperse, detenerse y renunciar a toda necesiadd, objetivo o significado cuando se te brindan todas la oportunidades para hacerte a ti mismo. »²⁰

I és que jo no ho necessito. Com ja he dit anteriorment, amb la carrera volia aprendre i ja ho he fet, no necessito demostrar-ho i no tinc tan clar quin valor té realment el títol. Si soc aquí de matinada escrivint és per la por de penedir-me’n i perquè no tinc prou força de voluntat ni disciplina per a atrevir-me al que el meu cos desitja: no fer res.

Per què acabem per fer el que s’espera de nosaltres en comptes de fer allò que desitje’m?

EL RACÓ ./

reacció al malestar o com no fer res./

Martín Dusco no quería hacer nada, nunca quiso pero no le dejaban no hacer nada. Es así como después de años de malestar en un paseo termina por tumbarse y no se vuelve a levantar dejando que se lo coman. La narradora declara sobre su final : *¡Por Cristo, qué bien lo pasó!*²¹

No m'han deixat venir a la universitat a aprendre i ja està, m'han requerit produir i finalment ho he fet com en un afany de supervivència de deixar en part d'anar exasperadament a contraccorrent. Perquè també és esgotador. Però he decidit invertir aquest temps a generar eines que em permetin fer el que desitjo. Aturar-me.

Aturar-se és la reacció natural a aquesta fatiga. La repetició ens duu aquesta. Inclús els petits descansos insuficients que ens puguem prendre, ens porten a aturar-nos.

La fatiga puede representar *“la reinventación agotada del cuerpo individual que reclama el derecho al descanso social”*.²²

Un dret que no tenim i és precisament per això que es generen aquestes fatigues. Estem cansats però no ens podem permetre estar-ho. Som una societat malalta constantment medicada.

*No importa que la causa de la depresión emerja de esa misma obligación de vida, lo crucial es reincorporar al sujeto al programa preñado de la vitalidad productiva.*²³

²¹ Matute, Ana María. *El tiempo*. Barcelona: Destino, 1991.

²² Peran, Martí. *Indisposición General. Ensayo sobre la fatiga*. Gipuzkoa: Argitaletxe Hiru, S.L., 2016. p. 12

²³ Peran, Martí. **Indisposición General. Ensayo sobre la fatiga.** Gipuzkoa: Argitaletxe Hiru, S.L., 2016. p. 56

Quan manifestem la necessitat d'aturar-se no vol dir fer la migdiada abans de tornar a la feina amb més energia com apunta Jenny Odell *sino más bien cuestionarse lo que en la actualidad percibimos como productivo*.²⁴ El mateix sistema ja ens ofereix aquestes petites pauses i si ho fa no és perquè les necessitem sinó perquè ens necessiten actius i no tenen cap altre remei. Tot i així, si les toleren també és perquè han trobat la manera de treure'n profit: després d'un dia dur només volem tornar a casa i no pensar en res, les sèries, les xarxes socials i els videojocs cada volta més estan dissenyats per aquests "descansos", perquè no pensem. Per tant, tornes a casa de treballar i treballes per les grans multinacionals d'oci. Avui en dia tot el que et surt gratuït és perquè tu ets el producte o estàs treballant per ells. Cada clic suposa un guany per les empreses, i ens han fet adictes a ells.

*« aquello que daña a la vida no es tanto la ausencia de derecho como el imperativo insostenible del rendimiento. »*²⁵

I en fer-se aquesta pregunta respon com a contrapunt:

*« el mantenimiento como productividad, la importancia de la comunicación no verbal, y la mera experiencia de la vida como meta más elevada. »*²⁶

Que la nostra vida tingui al centre les cures. Deixar de treballar per pagar una casa que no habito, un menjar que no tinc temps de gaudir i presumir per xarxes d'una vida que no tinc. Escoltar-nos més i millor, desmitificar el valor de la paraula i les xifres. Viure perquè som vius no perquè hem de ser de tal o altra manera, no perquè hem d'arribar a a fer tal o altra cosa, no per ser exitoses, ni per treballar, ni demostrar que som millors que els altres, més guapos, més intel·ligents, amb més diners,...

« Lo tonto se libera del fracaso alcanzando un mundo infalible donde el mejor resultado es el que sale y punto. »

Recuperrar-nos de la borratxera de l'il·lustració i tonar a ser una mica més animals.

« No importa que la causa de la depresión emerja de esa misma obligación de vida, lo crucial es reincorporar al sujeto al programa preñado de la vitalidad productiva. »

²⁴ Odell, Jenny. *Cómo no hacer nada. Resistirse a la economía de la atención*. la ed. Barcelona: Planeta S.A., 2021. p.14

²⁵ Peran, Martí. *Indisposición General. Ensayo sobre la fatiga*. Gizpuzkoa: Argitaletxe Hiru, S.L., 2016. p. 48

²⁶ Odell, Jenny. *Cómo no hacer nada. Resistirse a la economía de la atención*. la ed. Barcelona: Planeta S.A., 2021. p.20

el valor de no fer res./

« Para el sujeto de hoy no hay donde durar; no hay lugar donde pueda detener la vida cuando ésta ha sido puesta por entero a trabajar. » ²⁷

Per entrar en aquesta idea primer fixaré la mirada als modes de fer que tenim per poder acabar derivant al valor d'aturar-se. Aprofitaré alguns fragments del capítol VII. IDEAS DE LOS CASTILLOS. LA MUERTE COMO CREACIÓN de Poètica del Espacio de Ortega i Gasset.

Ortega parla de la diferència entre l'esperit guerrer i l'industrial, i fa reflexió de la seva sinergia. És cert que ja ens trobem en un altre moment, que ja hem traspassat el subjecte industrial com hem dit abans, però em serveixen algunes de les idees que disposa en aquestes pàgines: Primer, com descriu l'*esperit guerrer:

Primer, com descriu l'esperit guerrer:

« p.122 El espíritu guerrero (...) es, como he dicho, un sentimiento de confianza en sí mismo y en el mundo que nos rodea. (...) se da la paradoja de que la Edad Media, que una estúpida historiografía ha pintado como un tiempo tenebroso y lleno de angustia, ha sido la sazón de filosofías optimistas (...) El ánimo guerrero, lleno de magnífico apetito vital, se traga la existencia sin pestañear, con todo su dolor y su riesgo dentro. Son estos reconocidos de tal suerte como esenciales en la vida que no se ve en ellos la menor objeción contra ésta y, en consecuencia, se cuenta con ellos y, en vez de organizar las cosas con la casi exclusiva mira de evitarlos, se los acepta. (...) el habito guerra, es la casa como castillo. » ³⁰

L'esperit guerrer és un esperit situat, lligat al seu context. Coneix els perills i les avantatges, coneix lles limitacions i explora fins on poden estendre's. El guerrer sap que morirà i no busca canviar-ho, aprofita per viure.

²⁷ Peran, Martí. Indisposición General. Ensayo sobre la fatiga. Güzko: Argitaletxe Hiru, S.L., 2016 p.24

²⁸ Ortega y Gasset, José. El espectador. Madrid: Alianza editorial, 1969

En contrapunt llavors, tenim l'esperit industrial:

« p.123 *Esta es la manera de sentir propia del espíritu industrial (...) quiere a toda costa vivir y no se resigna a reconocer en la muerte el atributo más esencial de la vida. (...) emplea el único procedimiento hábil para alargarla, que es reducirla a su mínima expresión, como hacen ciertas especies animales al sumirse en el sueño invernal.* »²⁹

No tinc en clar si descarrilaré amb la reflexió que ara em dispo a exposar. Tot plegat em fa pensar en com ara succeeixen les coses. Tinc la sensació que aquest esperit guerrer actualment ha quedat absorbit d'una manera perversa com obligació en el subjecte contemporani; avui en dia s'espera que exposem les vides autoconstruïdes, més úniques i trepidants possibles, en enfront de les xarxes socials, mentre alhora no hi ha lloc per l'error: una petita equivocació i has perdut tots els seguidors, et surts una mica dels límits i quedes 'banejat' o detingut, dins la teva originalitat escapes de les lògiques capitalistes i ets

un pollós radical i perillós que cal eliminar. Aquestes dinàmiques no són més que simulacions del que succeïx fora, ens mantenen entrenats. Esperem de nosaltres exposar la màxima vitalitat sense exposar-nos a aquesta, sense acceptar l'error i la mort que en aquesta és inherent. Tot plegat mentre conservem intacte l'esperit industrial. Un ésser que viu amb la por constant al fracàs i la mort. «*Ser precario*» no es un estado, no es algo que nos pasa y que luego desaparece. Es una precariedad existencial causada por la interiorización del miedo.³⁰

Aleshores, és aquesta por el que el descriurà també com un individu precari. Vinculem la feina a la vida i això ens manté en una precarietat constant.

No imagino si és aquesta la influència dels dos esperits la que buscava Ortega en la seva reflexió. En qualsevol cas, jo renego d'aquesta combinació que suposa viure en una ficció virtual de vitalitat mentre ens mantenim constantment en hibernació. No pren cap sentit allargar una vida que consisteix a treballar per nosaltres mateixos amb l'objectiu de prolongar-la sense viure-la. Si he de sentir l'angoixa de viure, com la que exposa Ortega de Schopenhauer, si ja visc en aquest context i bagatge, que sigui llavors amb esperit guerrer.

²⁹ Ortega y Gasset, José. El espectador. Madrid: Alianza editorial, 1969.

³⁰ Espai en Blanc. Fanzine. Materiales para la subversión de la vida. [en línea] 2011 p.11

De fet, la sinergia que descriu Ortega i Gasset entre ambdós esperits, parteix de com l'esperit industrial ha aconseguit que puguem triar més lliurement la nostra mort amb avenços científics, mecànics i econòmics. Per acabar proposant llavors sortir d'aquesta tendència protectora i tornar a l'esperit guerrer aprofitant aquests avantatges. Ho comprenc en tant que no podem negar el context en què ens trobem, allò que ens ve donat pel que ja ha succeït, per tant, per què no trobar la manera de treure'n profit?

*Pero despues de dos siglos de huir la muerte, hace falta fomentar el arte de morir.*³¹ Serà necessari tornar a entrar en aquest estat de "crisi" per sortir de nou de la mort en vida. I probablement a petites escales mai han deixat de succeir, sinó, com sustentaria jo tot el que estic dient?

És doncs quan diu: *Parece de mayor dignidad humana aprovechar el hecho y la fuerza que es la muerte usando de ella bajo el regimiento de la voluntad.*³² Parla de la dignitat de tenir el control sobre la nostra mort i per tant de la nostra vida.

*« Digno es abrir espacios del anonimato donde estar juntos y poder respirar. Digno es no temer la fragilidad. (...) Digno es hacer de tu vida un acto de sabotaje »*³³

Sento com això podria formar part de les estratègies per quedar-se en la fatiga, que exposa Martí Peran. Saber d'aquesta angoixa de la vida actual i acceptar-la no des de la resignació sinó des de l'acció.

*« La fatiga (...) convoca un desvanecimiento por el cual el sujeto se resiste a mantener su exposición al programa. La fatiga puede ser domada; pero también puede emerger como una ambigüedad que se hace resistencia »*³⁴

Tal vegada, l'actitud de Bartelby, el protagonista de "Bartelby, el escribiente" de Herman Melville, executa aquesta resistència resultant de l'espai ambigu de la fatiga quan respon al seu cap «Preferiría no hacerlo » i com explica Alexander Cooke:

³¹ Ortega y Gasset, José. El espectador. Madrid: Alianza editorial, 1969.

³² idem.

³³ Espai en Blanc. Fanzine. Materiales para la subversión de la vida. [en línea] 2011 p.22 1969.

³⁴ Espai en Blanc. Fanzine. Materiales para la subversión de la vida. [en línea] 2011 p.22 1969.

Si Bartleby hubiera dicho : « No lo haré », su acto de resistencia habría, meramente, negado la ley. Y si se hubiera negado en relación a la ley, esa transgresión habría satisfecho plenamente la función de la ley.³⁵

Jenny Odell, d'una altra manera i partint també de la por i l'angoixa, diu: (...)empiezo a identificar algunos de mis agravios más serios ante la economía de la atención, entre otros, su dependencia del miedo y la ansiedad, así como el planteamiento derivado de ella según el cual lo «disruptivo» resulta más productivo que la labor de mantenimiento, que el mantenernos a nosotros mismos y a los demás vivos y en buen estado. ³⁶ És per això també que quan xerro d'espais de descans vull clarificar que són espais d'inacció de la productivitat pel capital. De manera que no són espais de desconexió de la realitat, d'hibernació, sinó al contrari, de despertar. Aturar-se i acceptar aquesta fatiga ens permet veure les coses des d'una altra banda i amb això despertar noves maneres de fer, entendre i viure.

« Aquel tipo de cansancio, forzaba la violencia. Sin embargo esta violencia era la unica manera de salir de éste. O bien el cansancio daba paso a un agotamiento en el que porfin uno volvía a coger aire y podía pensar. Hasta tal punto; que un cansancio como éste, (...)podía llegar a signifiar una transformación.»³⁷

Només quan el cansament m'invaieix i m'aturo, me'n adono de com ha passat el temps i què he fet amb aquest, com si ho hagues fet en un estat absolut de sonambolisme frenètic. *una fantasia sin visiones que le muestra al cansado* com diu P. Handke a "Ensayo sobre el cansancio" Vull mantenir-me en aquest estat 'paralitzat'.

Tot i així, ningú diu que sigui un lloc de primeres agradable, ens han educat perquè no ho sigui.

³⁵ Alexander Cooke, «Resistance, Potentiality and the Law: Deleuze and Agamben on "Bartleby"», en Agamben and Law, Thanos Zartaloudis, ed., Abingdon, Routledge, 2016, p.319 referència extreta de Odell, Jenny. *Cómo no hacer nada. Resistirse a la economía de la atención*. 1a ed. Barcelona: Planeta S.A., 2021

³⁶ Odell, Jenny. *Cómo no hacer nada. Resistirse a la economía de la atención*. 1a ed. Barcelona: Planeta S.A., 2021. p. 24

³⁷ Handke, Peter. *Ensayo sobre el cansancio*. Ed.cast: Alianza Editorial, S.A., Madrid, 1990.

« Pero lo que más les costaba soportar era el silencio. Porque en el silencio les sobrenvenía el miedo, porque intuían lo que en realidad estaba ocurriendo con su vida. Por eso hacían ruido siempre que los amenazaba el silencio. » ³⁸

Vist això i tornant al text de la “El espectador”, en contrast a estar aturat, quan parla de l’esperit guerrer li atorga un ritme accelerat. Pot resultar contradictori, llavors, desitjar apropiarse a aquest com hem defensat abans. No obstant això, es produeix una il·lusió en pensar que és el mateix tipus d’acceleració. Personalment, entenc l’activitat accelerada del guerrer com a indicador d’intensitat: potser visc menys temps, però visc més coses atès que han estat connectades a la mort i, per tant, a la vida. En canvi, l’acceleració en què ara ens trobem immerses, es tracta d’un frenetisme que precisament ens manté en constant moviment i exclou la mort. No ens deixa emmalaltir perquè resulta equivalent a no deixar-nos ser improductius, i només podem produir si ens mantenim vius i hàbils per treballar el màxim temps possible. És per això que el assenyalo com una fal·làcia inclús d’una contradicció de la qual se’m pot acusar.

«Como anciana no podía ya trabajar, parecían todos de acuerdo en que no tenía derecho a vivir. (...) Sin esfuerzo no se tiene derecho a nada.»³⁹

Tanmateix, pot ser que sigui positiu ser considerats com inútils. Jenny Odell en un punt del llibre explica l’història de “El Superviviente”, un arbre centenari d’un turó dels que envolten Oakland, Califòrnia. L’únic exemplar de sequoia vermella que queda en peu a la ciutat després de les tals intensives durant la Febre de l’Or.

Dicho de otro modo, el Superviviente sobrevivió sobre todo por parecer inútil, poco aprovechable para obtener de él madera a ojos de los leñadores. ... Si hubiera sido útil para algo, nunca habría alcanzado este tamaño. ⁴⁰

L’arbre estava envoltat de pendent i roques en un paratge no gaire accessible. Per ser difícil van passar per alt usar-lo per l’exploració.

*Quien persista en estar indispuerto es abandonado como incapaz.*⁴⁰

³⁸ Ende, Michael. Momo. 4ª ed. Barcelona: Penguin Random House Grupo Editorial, S.A.U., 2016. p.51

³⁹ Matute, Ana María. El tiempo. Barcelona: Destino, 1991. p. 210

⁴⁰ Odell, Jenny. Cómo no hacer nada. Resistirse a la economía de la atención. 1a ed. Barcelona: Planeta S.A., 2021. p.19

⁴¹ Peran, Martí. Indisposición General. Ensayo sobre la fatiga. Gipuzkoa: Argitaletxe Hiru, S.L., 2016. p.60

I és això el que m'agradaria trobar: quines estratègies ens poden portar a fer que ens jugui a favor mantenir-nos incapaces. I sovint arribo a no voler oferir res de bo al sistema, no voler oferir res que es pugui consumir, no produir

*Esas «nadas» no pueden tolerarse porque no pueden usarlas ni apropiarse de ellas, no aportant ningún producto final.*⁴²

Per tant, són nostres.

Que passa llavors si abandonem el costum de ser productius. Així, com el capítol d'Ortega fa esmena a la mort com a creació, jo, en un acte de sinonímia faig esmena al no-fer com a creació, al descans com a creació.

*(...)Diógenes creía que todas las personas «cuerdas» del mundo estaban en realidad locas por seguir cualquiera de las costumbres que avalaban un mundo lleno de avaricia, corrupción e ignorancia*⁴³

LA PARADOXA DEL NO FER

El aburrimiento es la extraña felicidad de hacer nada y permanecer en el vacío; pero

dejar de hacer todo es una poderosa tentación atravesada por su propia imposibilidad dado que el hombre, al decir del propio Heidegger, siempre "configura mundo".⁴⁴

Tot allò que decidim te una influència; tot allò que fem o deixem de fer construeix la nostra realitat i la dels altres. Pot semblar aclaparador i alhora absurd. Ara bé és clar que quan parlem de no-fer és en contraposició al fer hegemònic i no pas a la negació de l'acció absoluta donat que aquesta sens presenta com impossible.

Tanmateix podem trobar diferents enfocaments des d'on es produeixen aquests tipus de paradoxes.

LA PARADOXA DE L'ART COM A CANALITZACIÓ DE LA UTILITAT

A Corea del Sud on la cultura del pal·li, pal·li (ràpid, ràpid) és un dels seus pilars com a societat, l'artista Woops Yang reacciona organitzant una competició de no fer res, mantenir-se absret i tranquil (Mung-terigi De-hue).

⁴² Odell, Jenny. *Cómo no hacer nada. Resistirse a la economía de la atención*. 1a ed. Barcelona: Planeta S.A., 2021. p.12

⁴³ Idem p. 106

⁴⁴ Peran, Martí. *Indisposición General. Ensayo sobre la fatiga*. Gipuzkoa: Argitaletxe Hiru, S.L., 2016. p.21

Són 90 minuts on ets eliminat davant de qualsevol evidència d'haver-te distret, ja sigui agafant el mòbil, adormint-te o taral·lejant una cançoneta. Entre els que arriben a aguantar els 90 minuts 10 són triats pel públic i entre aquests el que hagi mantingut les pulsacions més baixes és qui guanya. Al seu web explica l'història de l'esdeveniment sota el titular: *Doing nothing has become a sport!* Allà ens exposa que la seva motivació parteix de l'angoixa que sent la gent de la ciutat quan s'atura a no fer res i que és per això que proposa un espai on es pugui gaudir de no fer res gràcies al suport de realitzar-ho en grup i aprofitant el gest artístic per fer visible el seu valor.

*« Traditionally, there has been a conception that spacing-out is kind of a waste of time. However, this misconception needs to change and this artwork contributes to the change. In addition, this format of competition makes the performance purpose-oriented, so that the activity of spacing out acquires a valuable meaning. »*⁴⁵

I no només això sinó que: "Participants are considered as performers who deliver the idea that doing nothing is valuable."

Parlar més de l'art com a eina de revalidació i la importància de la col·lectivitat. És a dir, en aquest cas el no-fer queda en oposició al ser validat per una pràctica artística, posant en alt: pràctica. Llavors l'ambigüitat de l'art permet acollir estratègies de subversió. Un gest resulta creatiu tot i tenir en el seu origen i final en la inacció.

Pilvi Takala és una artista finlandesa coneguda sobretot per les seves performance que habitualment qüestionen les estructures socials. A *The Trainee* ser contractada com a oficinista per una empresa i serà acomiadada passat un mes. El motiu és perquè es va convertir com diu Jenny Odell en la treballadora silenciosa. Seu a la taula buida sense aparentment fer res o fa algun que altre passeig pels ascensors. Quan algú, incòmode, li preguntava que feia alguna de les seves respostes són: «traballo de pensament» o que «traballaba en la seva tesi» o un dia quan un treballador li pregunta si esta pensant un altre cop amb to de burla, ella respon: «Me ayuda a ver las cosas des de una perspectiva distinta»⁴⁶

⁴⁵ Woops Yang (2014) Space-out Competition <https://www.spaceoutcompetition.com/>

⁴⁶ Odell, Jenny. *Cómo no hacer nada. Resistirse a la economía de la atención*. la ed. Barcelona: Planeta S.A., 2021. p.104

El no fer de Takala fa que els treballadors es sentin atacats, aquella senyora és allà sense fer res i cobrarà el mateix que jo. Però en moltes ocasions és més probable que Takala estigues fent més feina que molts dels altres oficinistes que consultaven Facebook o divagaven per pàgines web per omplir les estones de feina.

« *La apariencia de no estar haciendo nada se ve como una amenaza para el orden laboral general de la empresa, y crea una sensación de algo desconocido - escribió, antes de añadir, solemnemente - El potencial de la nada lo es todo* »⁴⁷

Alexander Cooke cuenta:

*Bartleby responde: «Preferiría no hacerlo» (...) Bartleby no se niega a hacer nada. Si Bartleby hubiera dicho : «No lo haré», su acto de resistencia habría, meramente, negado la ley. Y si se hubiera negado en relación a la ley, esa transgresión habría satisfecho plenamente la función de la ley*⁴⁸

Paral·lelament, s'ha xerrat infinitat de vegades de l'interdependència del buit i el ple, de com el buit duu al ple.

*El encuentro de Cage con el silencio desencadenó una explosión de creatividad.*⁴⁹

Aquest silenci permet percebre coses que el soroll constant i la dominació estructural del focus d'atenció no havien permès abans. De fet, una de les seves peces més conegudes és la cançó 4' 33" en la que per la seva presentació contracta un pianista internacionalment conegut. La sorpresa del públic esdevé quan el pianista passa 4 minuts i 33 segons en silenci, és llavors quan es fa present d'una manera ensordidora tot el soroll que conté aquell silenci: el neguit de la gent, el corrent de l'aire que respirem, el moviment dels cossos sobre els seients, algun so del carrer que s'escola quan algú marxa indignat de la sala, etc.

El silenci esdevé llavors creador, així com podrà esdevenir-ne el no fer res.

« *Esta fue una nueva manera de comprender, o bien una realización nueva, de las estructuras temporales: dado que se basan en el silencio, pueden permitir que ocurra en ellas lo que sea* »⁵⁰

⁴⁷ Odell, Jenny. *Cómo no hacer nada. Resistirse a la economía de la atención*. la ed. Barcelona: Planeta S.A., 2021. p.104

⁴⁸ Idem. p.112

⁴⁹ PRITCHETT, James. *Lo que el silencio enseñó a John Cage: la historia de 4' 33''*. MACBA [en línea]. [sin fecha]

⁵⁰ Idem.

«PENSAR es interrumpir, desplazar, sabotear... Romper las premisas de lo que nos impide pensar. PENSAR es imponer nosotros mismos las preguntas y hacerlo desde nuestra verdad. Pensar es agujerear la realidad.»⁵¹

Pensar en molts dels exemples donats és el resultat de no fer, és per tant allò que ens impedeix la hiperactivitat i l'obligació incessant d'autoexplotar-nos. Així doncs generar espais de pensament des d'on no només es pugui veure la vida sino qüestionar-ne les seves bases és essencial per subvertir-la.

Espai en Blanc senyala el perill de pensar en tant que determina i genera llenguatge nou, i el llenguatge ahora determina la realitat i per tant la pot canviar. Entre llavors que somos, por un lado, agentes de ese código en que nos inscribimos⁵²

Durant les revoltes de 1886 a Estats Units per reclamar la jornada laboral de 8h la Federació de Gramios Organizados y Sindicatos cantaba aquesta canço:

Queremos cambiar las cosas / estamos muy cansados / de trabajar por nada / para sobrevivir a duras penas / sin tiempo para pensar.

Jenny Odell observa sorpresa com en la categoria de reclamar temps pel que es vulgui hi associen descansar, pensar, flors, sol... *Se trata de actividades corporales, humanas.*⁵³

Llavors, caldria situar aquests espais de pensamen

---

⁵¹ Espai en Blanc. Fanzine. Materiales para la subversión de la vida. [en línea] 2011

⁵² Idem.

⁵³ Odell, Jenny. Cómo no hacer nada. Resistirse a la economía de la atención. la ed. Barcelona: Planeta S.A., 2021. p.41

el racó de pensar./

Si se recuerdan las horas del rincón, se recuerda el silencio, un silencio de los pensamientos. Alejandro el Magno(...) al encontrarlo tumbado al sol(...) le expresó su admiración y le pregunto si necesitaba algo. <<Sí que te apartes, porque me estás tapan-do el sol>>, respondió Diógenes.⁵⁴

Coixí de paret_cap, Vallespi, Laia, 2023

⁵⁴ Odell, Jenny. *Cómo no hacer nada. Resistirse a la economía de la atención.* 1a ed. Barcelona: Planeta S.A., 2021. p. 106

Aquesta és una imatge de Diògenes de Sinope, un filòsof grec que exiliat de la seva ciutat natal viurà pels carrers d'Atenes. Se l'acostuma a representar amb un llum a la mà i dins d'una tina d'argila. Aquesta era la seva llar. Un racó on protegir-se i on estar pensant. I no necessitava res més.

*El "rincón de pensar"(...) de irrenunciable ensimismamiento desde el que reformar la propia conducta a la vez que se disfruta del apartamento del mundo adulto. La connatural capacidad de los rincones para curar las heridas no debe ser pasada por alto.*⁵⁵

Així doncs, mentre Diògenes pràcticament només necessitava aquest racó, els nostres responsables ens castigaven al racó de pensar. És cert que a mi em va servir per fer-me gran, però no entenc llavors el punitivisme del gest. El lloc de pensar, és el lloc propi i aquest queda emmarcat en un racó, perquè els racons sostenen, protegeixen, situen el cos i les vivències.

*Para los grandes soñadores de rincones, de ángulos, de agujeros, nada está vacío. La función de habitar comunica lo lleno y lo vacío. Un ser vivo llena un refugio vacío. Y las imágenes las habitan. Todos los rincones estan encantados, si no habitados.*⁵⁶

Els racons són potencialitats de grans i petites coses.

*Todo rincón de una casa, todo rincón de un cuarto, todo espacio reducido done nos gusta acurrucarnos, agazaparnos sobre nosotros mismos, es para la imaginación una soledad, es decir, el germen de un cuarto, el germen de una casa.*⁵⁷

El racó pot ser un lloc de revelació. Gaston Bachelard explica com una nena d'un compte de Baudelaire, l'Emilia, després de passar hores al vaixell on viatjava, decideix jugar a construir-se una casa en un racó.

*Cansada de ese juego, caminaba sin objeto hacia proa, cuando le vino súbitamente la idea fulgurante de que ella era ella.*⁵⁸

El racó i aquell temps que la duu a l'avorriment són llavor i base d'un gran descobriment.

⁵⁵ Molina, Santiago. *Ensoñaciones del rincón contemporáneo. Rita_,* 2022. Núm 18

⁵⁶ Bachelard, Gaston. La poética del espacio. 2ª ed. México: Fondo de Cultura Económica, 1975. p.175

⁵⁷ Idem p.171

⁵⁸ Idem p.174

05./

EL CAU ./

05.1 /

el valor de situar el cos com un espai en-sí./

---

*«Físicamente el ser que recibe la sensación del refugio se estrecha contra sí mismo, se retira, se acurruca, se oculta, se esconde.[...] todas las dinámicas del retiro, se encontrarían imágenes del movimiento animal».*⁵⁸

En una actualitat on la virtualitat ens desconnecta i ens manté dins del món dels desitjos, on perseguim metes que semblen sempre inabastables i on ens fan creure éssers incomplets que s'han de fer constantment a si mateixos: són poques les oportunitats que tenim per sortir del núvol per entrar en contacte amb la materialitat..

Desitjo trobar un espai de confort on refugiar-se en un mateix i que aquest es converteixi en el primer pas de la rebel·lió. En un acte de reconeixement, acomodar-se, iniciar un espai propi evadint l'imposat "DIY", una estètica comercial o les utilitats productivistes; un espai que no es pugui consumir. Fer-lo per estar a gust sobre els mateixos paràmetres i necessitats; fer-ho agradable a la pròpia mesura, no només tècnica-ment sinó també emocionalment. Amb tot això anomenant el mateix entès des de la multiplicitat de la qual estan formades les nostres identitats, és a dir des de la complexitat que ser comporta; entenent que som animals interdependents, que necessitem els uns dels altres i del fet de compartir. Situar el cos per situar-nos. Donar-li lloc al cos. I arribar a entendre el cos com un lloc en-sí.

⁵⁸ Bachelard, Gaston. *La poética del espacio*. 2ª ed. México: Fondo de Cultura Económica, 1975. p.124

I com hem vist sense menys remei a fer-ho incertes en allò que volem combatre i transformar.

*«Resistir in situ(...) es adoptar una forma de la que no pueda apropiarse fácilmente el sistema de valores capitalista».*⁵⁹

L'objecte exposat no és fins que l'altre interacciona, l'habita. La peça no és el moble, ho són les persones que l'habiten. Feta a mesura humana amb la voluntat d'activar la curiositat, d'incitar al tacte, de despertar el confort del fet d'aturar-se, de dur al descans d'un pensament plàcid.

Al cap i a la fi, si la vida no se separa del treball, si la vida no se separa de l'art, per què hauríem de separar l'espectador d'allò que mira? Per què hauríem de separar el museu de la vida? És necessari entendre els museus com a cementiris del passat, o podem veure'ls com a transformadors del present?

---

⁵⁹ Odell, Jenny. *Cómo no hacer nada. Resistirse a la economía de la atención*. 1a ed. Barcelona: Planeta S.A., 2021. p.20

l'espai propi i les peces. /

« Así cómo el navegar de los barcos no se entiende sin puertos de salida y de llegada, sin cobijo y avituallamiento, el viaje de la vida no es posible sin lugares que ofrezcan confort para reconfortarse.»⁶⁰

Crear aquest espai on reconfortar-se ha estat el que ha ocupat el temps dedicat a la part matèrica del meu treball.

El primer impuls per realitzar la sèrie de peces en què esdevenen aquestes reflexions, és l'observació fascinada del repòs dels animals, donades per diferents estats de fatiga en què somiava amb vides millors. Imatges com la del gos que dona voltes sobre la superfície desitjada i n'impregna la seva olor rasant-la energèticament per fer-ne un racó. O el gat que selectiu busca el seu per casa i el muny fins a quedar-s'hi adormit a la seva foscor. Així com tants animals que fan els seus caus amb delicadesa i funcionalitat, per sentir-se segurs, aollits i descansar.

Quantes vegades casa nostra ha estat un espai hostil i estressant ple de carrer i ciutat... i quantes tantes altres els nostres llits, emplaçament de nits d'insomni...

La proposta que exposo consta de 6 mobles-coixí, tronc d'oliver adaptats mitjançant la talla per tal de dur a una postura corporal de repòs. Les parts treballades contrasten amb la resta del tronc en ser molt polides, això permet realçar l'aspecte del tronc, els dibuixos de les peces i convida al tacte i al confort.

⁶⁰ Canimas, J. Arquitectura del cuidado [en línia], en Tribuna Fedaia: espai de reflexió sobre infància i família en risc, Fedaia, 2018. p.5

Un element natural no manipulat més enllà del necessari i dipositat en un racó convertint-se en part del mobiliari. El seu suport són les pròpies parets de la sala i mobles, que seran blancs per tal de realçar la peça i evitar afegir-li informació. En qualsevol cas això és només en un context expositiu, fora d'aquest podrien ser posades allí on es desitgés. Per altra banda, un petit afegitó més personal: l'únic motiu per la qual cosa la fusta de les peces és d'oliver, és que els troncs són dels arbres del meu pare. Em va semblar significatiu construir-me un cau amb l'entorn de casa meva, de la meva llar.

Aquesta sèrie de mobles coixí, surten de la necessitat d'ancorar espais de no fer res; espais de sortir del frenètisme i des d'on poder silenciar tota la informació que ens adorm i poder discernir-la; espais des d'on situar el cos i fer des de nosaltres mirant-nos i mirant el món amb perspectiva; espais des d'on recuperar el control de què és viure.

« En el rincón, habitante y forma construida se funden. La habitación y el habitar nacende esa intersección. »⁶¹

La fusta és viva i canviant. Demana contacte i temps. Descansar en ella ens és propi com animals. Recollim-la en racons i fem-nos un bon cau des d'on mantenir-nos en nosaltres.

⁶¹ Molina, Santiago. *Ensoñaciones del rincón contemporáneo*. Rita_, 2022. Núm 18

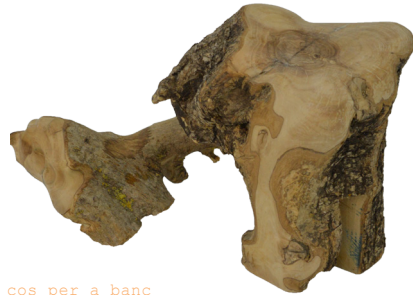

Coixí de mà per a paret

Coixí de cap per a paret

Coixí de cap per a taula

Coixí de cos per a banc

Coixí de cos per a taula

Coixí de cap per a rscó

Sense les il·luminacions pacients no existeix la possibilitat de respostes veloces. Però si primer has construït el coixí dels teus dubtes -l'estructura de les teves preguntes-, n'hi ha prou amb una sola gota d'aigua, un simple crepuscle, una modesta cabina de ferroviaris abandonada, per fer néixer -com per art d'encantament- els pètals de la idea lluminosa, de la resposta. És en aquest instant estrany i únic que el llarg viatge a través del temps, a través dels vius i dels morts que han tingut la delicadesa de pensar, es converteix en un veritable viatge de plaer. Perquè (Valéry em proporciona la frase que em faltava per tancar) la història no constitueix un aliment sinó un estimulant. ⁶²

⁶² SCARPA, R. y PUCETTI, G., 2010. «La delicadesa de pensar» i «un coixí de dubtes». no. 37. ISSN 0212-3819. Canimas, J. Arquitectura del cuidado [en línia], en Tribuna Fedaia: espai de reflexió sobre infància i família en risc, Fedaia, 2018. p.5

COM I PERQUÈ HE ACABAT ENTREGANT AQUEST TREBALL ./

Cap del malestar expressat és fals o exagerat, però alhora puc afirmar que no m'ha disgustat fer-lo inclús intentar explicar-ho em resulta interessant i enriquidor encara que sigui una activitat que no desitgi. El conflicte està amb des d'on ho faig i que vull obtenir, que no encaixa amb aconseguir un títol perquè "és el que toca", ni amb demostrar que puc ser productiva i justificar el meu aprenentatge. L'examen com a eina d'estudi i no com a finalitat per fer cribratge.

Si he entregat aquest treball, és en part davant de la pregunta perquè no fer-ho si he treballat?, però en cap cas per aprovar, abans per por a penedir-me'n, per les facilitats que em pugui donar a la vida, que per la nota. A mi em sembla important generar espais d'aturar-se i sortir del sistema per entrar en nosaltres però no exposar-ho. Més aviat xerraria amb les companyes i els hi faria una peça si la volen a casa.

« feliz de que me lo preguntes porque la curiosidad mató al gato y fue la ESPERANZA de la satisfacción la que lo trajo»⁶³

I si va bé i em surt només una mica?, i si dona igual no anar contra el sistema?

*«para olvidarse de escribir, se pasó toda la vida considerando un mueble».*⁶⁴

Potser és això el que hauria d'haver fet des del principi, en comptes he fet mobles que em permetessin no-fer. Però m'agradaria pensar que, encara que d'una manera menys intel·ligent, l'he acabat per fer quelcom similiar al que diu John Cage de String Quartet in Four Parts:

*«sin utilizar en realidad el silencio, me gustaría elogiarlo».*⁶⁵

Aquest cop sense deixar de produir per una institució m'agradaria elogiar el no fer com estratègia d'emancipació d'un sistema que ens consumeix.

⁶³ King, Stephen. El resplandor. 4ªed. DEBOLSILLO, 2013 p.274

⁶⁴ Vila-Matas, Enrique. Prólogo. Jouannais, Jean-Yves. Artistas sin obra << I would prefer not to >>. Barcelona: El acantilado, 2014.

⁶⁵ PRITCHETT, James. Lo que el silencio enseñó a John Cage: la historia de 4'33''. MACBA [en línea]. [sin fecha]

Ser y escribir son difíciles de aproximar.

⁶⁶ Bachelard, Gaston. *La poética del espacio*. 2ª ed. México: Fondo de Cultura Económica, 1975. p. 173

BIBLIOGRAFÍA ./

▶ Agamben, Giorgio. *El hombre sin contenido*. Madrid: Altera ediciones, 2005. ISBN: 9788489779624

▶ Bachelard, Gaston. *La poética del espacio*. 2ª ed. México: Fondo de Cultura Económica, 1975. ISBN : 9789681609238

▶ Canimas, J. *Arquitectura del cuidado* [en línia], en Tribuna Fedaia: espai de reflexió sobre infància i família en risc, Fedaia, 2018. <http://www.canimas.eu/wp-content/uploads/2018/08/Arquitectura-del-cuidado.p2018.Tribuna-FEDAIA.Joan-Canimas.pdf>

▶ Ende, Michael. *Momo*. 4ª ed. Barcelona: Penguin Random House Grupo Editorial, S.A.U., 2016. ISBN: 9788420482767

▶ Espai en Blanc.[Fanzine] *Materiales para la subversión de la vida*. [en línea] 2011. http://espaienblanc.net/wp-content/uploads/2015/11/fanzine_espaienblanc.pdf

▶ Handke, Peter. *Ensayo sobre el cansancio*. Ed.cast: Alianza Editorial, S.A., Madrid,1990. ISBN:9504000452

▶ King, Stephen. *El resplandor*. 4ªed. DEBOLSILLO, 2013 ISBN:9788490328729

▶ Matute, Ana María. *El tiempo*. Barcelona: Destino, 1991. ISBN: 9788423302697

- ▶ Molina, Santiago. *Ensoñaciones del rincón contemporáneo*. Rita, 2022. Núm 18, p.278-293. ISSN: 23409711
- ▶ Odell, Jenny. *Cómo no hacer nada. Resistirse a la economía de la atención*. 1a ed. Barcelona: Planeta S.A., 2021. ISBN: 9788434433427
- ▶ Ortega y Gasset, José. *El espectador*. Madrid: Alianza editorial, 1969.
- ▶ Peran, Martí. *Indisposición General. Ensayo sobre la fatiga*. Gipuzkoa: Argitaletxe Hiru, S.L., 2016. ISBN: 9788496584600
- ▶ PRITCHETT, James. *Lo que el silencio enseñó a John Cage: la historia de 4'33''*. MACBA [en línea]. [sin fecha] https://img.macba.cat/public/PDFs/james-pritchett_cage_cas.pdf
- ▶ SCARPA, R. y PUCCETTI, G., 2010. «La delicadesa de pensar» i «un coixí de dubtes». no. 37. ISSN 0212-3819.
- ▶ Tartás Ruiz, C., & Guridi Garcia, R. *Cartografías de la memoria. Aby Warburg y el Atlas Mnemosyne*. EGA Expresión Gráfica Arquitectónica, 18(21), 2013 226-235. <https://doi.org/10.4995/ega.2013.1536>
- ▶ Vila-Matas, Enrique. Prólogo. Jouanais, Jean-Yves. *Artistas sin obra << I would prefer not to >>*. Barcelona: El acantilado, 2014. p. 10. ISBN: 9788415689980
- ▶ Whitman, Walt. **Hojas de hierba**. Madrid: Alianza editorial, 2012. ISBN: 9788420669878
- ▶ Woops Yang (2014) *Space-out Competition* <https://www.spaceoutcompetition.com>